

Nižší výskyt onemocnění, úmrtnosti a pevnější zdraví Základem je efektivní sanitace

inzerce Úspěšný odchov telat významně určuje budoucí užitkovost dospělých zvířat. Každý výskyt onemocnění v období odchovu, ať už ve formě klinické či subklinické, zhoršuje růstové schopnosti a do značné míry ovlivňuje budoucí užitkovost. Nedostatečná informovanost ošetřujícího personálu, přeceňování životaschopnosti organismu mláďat a nízká úroveň sanitace mají za následek vyšší výskyt onemocnění, která mohou končit úhynem.

Telata se rodí s minimální obranyschopností, placenta skotu není přístupná pro imunoglobuliny (protilátky). Mláďata mají sice vyvinutý vlastní imunitní systém, ale ten není ještě zcela zralý. Aktivní tvorba protilátek začíná okolo 2–3 týdnů věku a plně funkční je imunitní systém ve 2–3 měsících. Telata jsou tak zcela závislá na příjmu imunoglobulinů z mléka a jsou nejnáchylnější kategorií k různým infekcím. Dobře zvládnutý a nastavený management mlezivové výživy by tak měl být samozřejmostí. Jakými postupy nebo opatřeními můžeme přispět k bezproblémovému odchovu telat? Odpovědí je sanitace. V intenzivních chovech hospodářských zvířat a v chovech s velkou koncentrací krav existuje vyšší riziko ohrožení zdraví telat kvůli vysokému infekčnímu tlaku. Infekční nemoci u telat jsou nejčastěji způsobeny podmíněně patogenními nebo patogenními mikroorganismy (např. *Rotavirus*, *Coronavirus*, *Enterobacteriaceae*,

Escherichia coli, *Cryptosporidium parvum* nebo *Salmonella* spp.), které se ve většině případů přenáší alimentární cestou (potravou). Ani u těch nejlepších chovů není možné se zcela vyhnout průjmovým nebo respiračním onemocněním. Díky správně zvolenému, a především efektivně sestavenému protokolu sanitace lze však významně ovlivnit množství patogenů, které mohou onemocnění telat způsobovat.

V životě telete je několik zásadních momentů, kterým bychom měli věnovat zvýšenou pozornost. Jedním z nich je porod. Telata přicházejí na svět téměř sterilní, jsou tak od narození vystavena velkému infekčnímu tlaku již v samotném porodním boxu. Proto, abychom minimalizovali riziko infekce, nastyláme porodní boxy suchou, čistou a nezaplněnou podestýlkou. V našich podmínkách je ideální např. suchá řezaná sláma. Po každém porodu box vyčistíme a vydezinfikujeme.

Neopomenutelným krokem je dezinfekce pupečního pahýlu telete – jedná se de facto o otevřenou ránu. Dezinfekci provádíme ponořením pahýlu do dezinfekčního roztoku, a to nejpozději do půlhodiny po porodu. Následně pak pokračujeme ve 12hodinových intervalech (minimálně 2–3 x v průběhu prvních 24 hodin po otelení). Sprejování nebo polévání pupečního pahýlu není efektivní.

Jak už bylo zmíněno, porodní box je rizikovým prostředím pro tele. Nachází se zde především velké množství koliformních zárodků. Ty se mohou do tlamy telete dostat přímo – dotykem stěn, přes kontaminovanou podestýlku nebo ze samotné dojnice. Proto je žádoucí, z hlediska zdravotního stavu, oddělení mláďete od matky do 15 až 30 minut po porodu. Tele zvážíme a přemístíme do čistého a vydezinfikovaného ustájení se suchou a nezávadnou podestýlkou. Vážení telat je nezbytností, pouhý odhad porodní hmotnosti je orientační a neumožňuje nám objektivně zhod-

notit úspěšnost odchovu. Pro tento účel jsou vhodné například praktické omyvatelné nerezové vozíky s integrovanou vahou, s jejichž pomocí lze tele pohodlně a bezpečně přepravit i zvážit v jednom kroku.

V průběhu dalších dnů a týdnů života se telata potýkají se spoustou výzev a změn. Ty působí jako stresory, které navyšují infekční tlak prostředí. V případě, že se infekční tlak dostane na takovou úroveň, kterou imunitní systém telat již nemůže zvládnout, dostávají prostor nežádoucí patogeny. K nejvyšší míře úhynu telat (50–60 %) dochází do dvou měsíců stáří, přičemž nejčastější příčinou ztrát jsou průjmová a respirační onemocnění (Illek 2007, Nehasilová 2008). Kromě těchto přímých ztrát úhynem jsou významné pro chovatele i ztráty nepřímé, tj. zhoršení konverze krmiva, snížení přírůstku a v neposlední řadě náklady na léčbu. Přímé i nepřímé ztráty pak mají logicky negativní vliv na ekonomickou rentabilitu chovu.

K přenosu mikroorganismů dochází především alimentární cestou, proto je nezbytná sanitace krmicích pomůcek po každém krmení

Čisté a pravidelně dezinfikované porodní boxy významně snižují infekční tlak na novorozené tele (čistá a suchá podestýlka je samozřejmostí)

Venkovní boxy nastlané čistou, nezaplísněnou a hlavně suchou podestýlkou přispívají k dobrému zdravotnímu stavu telat

Zbytky mléka, nebo mléčné náhražky jsou ideálním prostředím pro množení mikroorganismů

Krmicí pomůcky čistíme mezi každým jednotlivým krmením. Používají se každodenně, a pokud máte problémy s nemocnými telaty zhruba stejného věku, je vysoce pravděpodobné, že příčinou je něco, s čím se telata setkávají denně. Často se jedná o maličkosti, které byly při čištění a dezinfekci přehlédnuty.

Sanitace krmných pomůcek:

1. Oplach teplou vodou (+ 40 °C) – odstraní organický materiál. Současně však rozkládá bílkoviny a na povrchu vzniká biofilm (povlak),

který je ideálním substrátem pro růst bakterií.

2. Proto poté pomůcky ponoříme do horké vody (+60 °C) s chlorovým alkalickým detergentem (pH 10–11) po dobu 5 minut.
3. Následně je důkladně mechanicky očistíme kartáčem.
4. Oplach studenou vodou.
5. Oplach, případně ponoření do kyselého roztoku (pH 2–3). Pro tento účel výborně poslouží např. roztok s dezinfekčním přípravkem na bázi kyseliny peroctové. Ten rychle a spolehlivě zničí nežádoucí mikro-

organismy a zároveň není potřeba jej oplachovat.

6. Krmné pomůcky necháme důkladně oschnout.

Sanitace VIB:

1. Odstraníme veškerou podestýlku a organický materiál.
2. Povrchy důkladně namočíme, pro úplné odstranění nečistot použijeme vysokotlaký čistič.
3. Pomocí zpěňovacího aplikátoru nanese vrstvu alkalického dezinfekčního prostředku ve formě pěny nebo tekutý alkalický čistič

roztok (pH 11–12). Necháme 10–15 minut působit.

4. Zbytky čisticího přípravku a nečistot odstraníme vysokotlakým zařízením.
5. Na takto očištěné plochy aplikujeme vhodný dezinfekční přípravek.
6. Necháme důkladně oschnout.
7. VIB vždy nastyláme dostatečným množstvím čisté, suché a nezaplísněné podestýlky. Vlhká podestýlka vytváří optimální prostředí pro množení mikroorganismů.

Neexistuje univerzální protokol sanitace, který by fungoval plošně, v každém chovu. Vždy je nezbytné vytvořit ho individuálně pro každou farmu. Je třeba zohlednit aktuální situaci v daném provozu, stanovit kritické body a zaměřit se i na možnosti dané farmy. I když není sanitace u chovatelů nejoblíbenějším úkolem a přestavuje investici především do času a úsilí, bezesporu se vám do budoucna vrátí, a to ve formě zdravých a silných telat. Protože telata jsou budoucností vaší farmy.

**Ing. Zuzana Křížová, Ph.D.,
Eurofarm systems s. r. o.**

VÁHA NA TELATA – KW 1

Transportní vozík na telata s integrovaným kolébkovým nosníkem pro stanovení porodní hmotnosti novorozených telat a jejich převoz.

- › Jednoosý vozík z nerezů.
- › Váha pro necejchovaná vážení až do hmotnosti 90 kg.
- › Pro pohodlné čtení je velký display umístěn na rukojeti vozíku.
- › Rozměry korby: D 850×Š 600+V 400 mm • Rozvor kol: 760 mm • Hmotnost: 42,0 kg

